

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2012

BULGARIAN

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 20 June
Morning, 9:30 - 12:30**

Български език

Прочетете внимателно текста и отговорете на въпросите. Изпълнете всички задачи от трите части. Всички отговори трябва да бъдат написани на български език.

България, която е отвън

Докато населението на България намалява, броят на българите, живеещи в чужбина, по предположения идващи от Агенцията за българите в чужбина, е някъде между 3 и 4 милиона. Това е половината от броя на хората в България!

В днешния глобален, пост-модерен и пост-индустриален свят границите падат, далечните места се приближават, мобилността на хората е такава, дори когато живеят постоянно някъде, че понятието за едноетнична нация става все по- условно. Представата за нацията като население от специфична етническа група, концентрирано в някаква исконно родова, свещена територия, обградена от крепостна стена, е не само отживелица, но и нещо вече непостижимо.

Но дали разпиляването на хората – този неизбежен аспект на глобализацията – може да бъде повод за националистически терзания и опасения, че нацията изчезва?

Ако се поучим от опита на народите, отдавна пръснали се по света, като ирландците, поляците, евреите, ще гледаме по-спокойно на нещата. Народите с големи диаспори не само че не губят своята идентичност, не само че не се претопяват в други, но напротив, като че ли стават по-резистентни и запазват по-добре своя уникален културен облик. До голяма степен полската култура през 19 век, когато не е имало Полша, а дори и руската през 20ти век след Революцията, е създавана от емигранти в Западна Европа и Америка.

Освен че национална култура може да се създава отвъд границите на националната държава, голямата диаспора помага за популяризирането на културата на „старата родина“ по света. Когато живеем в чужда страна, ставаме много по-големи патриоти, защото „българин“ там е част от нашата лична идентичност. Което не е така в България, където всички сме българи. Диаспората допринася за културния имидж на страната. Големи източноевропейски поети като Васко Попа и Збигнев Херберт се радват на изключително уважение и популярност в САЩ, защото са много добре преведени от двама големи американски поети, съответно от сръбски и полски произход – Чарлз Симич и Чеслав Милош.

Що се отнася до литературата обаче, най-разпространено е мнението, че тя се твори (особено поезията) само на майчин език. Нали казваме, че езикът е основа на нашата национална идентичност и нещо определящо за нас като човешки същества. Без език не бихме имали памет, може би не бихме били способни изобщо да мислим. Опитът ни не би могъл да се структурира рационално без помощта на някакъв език. Като старозаветния Бог, произнасяйки света, ние го създаваме. И все пак човешките езици са многобройни... Значи ли това, че има много светове около нас? Или само много гледни точки към един и същи свят?

Днес обаче ние живеем в един едновременно плуралистичен и глобален свят. При това глобален не само в икономически смисъл: в смисъла на Маршал Маклуън: с появата на сателитните връзки, с падането на желязната завеса, и особено с появата на интернет, ние вече живеем в световното информационно село – виждаме и чуваме мигновено какво става в целия свят. Всички сме граждани на света. В новия свят е нормално да имаш двойна (дори тройна) национална идентичност и да говориш и пишеш на повече от един език. Дори тези, които пишат само на един език, четат на повече от един...

Независимо дали го виждаме като добро или като зло, културният и езиков плурализъм на жителите на „световното село“ е факт. И независимо как интерпретираме двойствената или множествената идентичност на съвременния човек - като шизофрения или като културно богатство, тя е реалност, която се отразява на литературата. В съвременните условия, един писател, колкото и да пази „националната“ си оригиналност, всъщност мисли като „световен“ писател.

От началото на деветдесетте години на миналия век редица български писатели се установиха да живеят в САЩ и постигнаха значителни творчески успехи, пишейки на два езика. Всъщност двуезични писатели винаги е имало. Джоузеф Конрад е поляк, но като британски писател е всепризнат стилист на английския език. Гийом Аполинер е половин италианец, половин поляк, но е един от най-големите френски поети. Елиас Канети е български евреин, който пише на немски. Бекет пише и на английски и на френски.

В съвременния свят културният и езиков плурализъм може да се види като нещо негативно и опасно – идентичността на отделните народи, на отделните култури, спецификата на националните литератури се претопява. Или поне силно избледнява. Всички писателски кухни по света започват да си приличат...

Но езиковата глобализация може да се види и като нещо положително – най-после ние, човечите живеем наистина заедно, разбираме се помежду си, общуваме без граници.

(705 думи)

Владимир Левчев, адаптация по „България, видяна отвън и България, която е отвън“ (08.01.2011) и „Език, литература и идентичност“ (04.08.2008), сп. „Либерален преглед“

Въпроси

(100 точки)

Първа част (30 /100)

1. Какво е значението на думите и изразите в текста?

а) етническа група	1 точка
б) диаспора	1 точка
в) национална идентичност	1 точка
г) плурализъм	1 точка
д) глобализация	1 точка

2. Според текста, защо понятието за едноетнична нация е вече отживелица? 5 точки
3. Защо авторът смята, че „когато живеем в чужда страна, ставаме много по-големи патриоти“? 5 точки
4. Според автора, какво е значението на големите диаспори? 5 точки
5. „Днес обаче ние живеем в един едновременно плуралистичен и глобален свят. При това глобален не само в икономически смисъл.“ За какъв „друг смисъл“ се говори в текста? Обсъдете тази гледна точка на автора. 5 точки
6. „Но дали разпиляването на хората – този неизбежен аспект на глобализацията – може да бъде повод за националистически терзания и опасения, че нацията изчезва?“ Какво е мнението на автора по този въпрос и какво мислите вие? 5 точки

Втора част (30/100)

„В съвременния свят културният и езиков плурализъм може да се види като нещо негативно и опасно – идентичността на отделните народи, на отделните култури, спецификата на националните литератури се претопява. Или поне силно избледнява... Но езиковата глобализация може да се види и като нещо положително – най-после ние, хората живеем наистина заедно, разбираме се помежду си, общуваме без граници.“

Какво е вашето мнение?
(около 100 думи)

30 точки

Трета част (40/100)

Напишете съчинение (минимум 300 думи) **на една** от следните теми:

1. Дали има много светове около нас?

или

2. В съвременното ни общество всичко се фокусира върху „тук и сега“

40 точки